News Science
Online ISSN: 2980-9274 Print ISSN: 2382-9788
Homepage: www.mjourcom.ir

Representation of Iran's Image in Russian Media (A Case Study of RIA Novosti News Agency)

Mahdi Saadatnejad[1] | Mohamadreza Rasuli[2]✉ | Nasim Majidi[3]

1. Ph.D. Candidate, Department of Communication and Media, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: mahdi.Saadat.saadat30@gmail.com
2. Corresponding Author, Professor, Department of Communication and Media, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: moh.rasouli@iauctb.ac.ir
3. Assistant Professor, Department of Communication and Media, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: nas.majidi_ghahrodi@iauctb.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received: 13 September 2024
Received in revised form: 17 October 2024
Accepted: 21 October 2025
Published online: 29 April 2027

Keywords:
RIA Novosti,
News Agency,
Iran,
Russia.

ABSTRACT

Objectives: This article aims to analyze the portrayal of Iran in the Russian media, with a particular focus on the RIA Novosti news agency. Given that relations between Iran and Russia have entered a new phase since the Islamic Revolution, understanding how Russian media shape public opinion is of paramount importance.

Method: This study employed qualitative content analysis, utilizing thematic analysis techniques. News articles from the Russian news agency covering military-political, economic, and cultural-social topics were examined during the period between the outbreak of the Russian-Ukrainian war on February 24, 2022, and the beginning of 2023. A total of 131 news items were reviewed and coded in three stages based on applied search criteria.

Results: The analysis of the news articles revealed key themes across three main domains: military-political, economic, and cultural-social. In the military-political domain, the themes included the power of the Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC), bilateral military policies, the nuclear issue, sanctions, and Iran's orientation toward the East. Economic themes encompassed the foundation of economic cooperation, the impact of sanctions on cooperation, and efforts to reduce dependency on the dollar. Cultural and social themes highlighted the importance of cultural ties and the utilization of culture for mutual benefit. Overall, the overarching themes that emerged were "challenging Western dominance," "strengthening East-East cooperation," and "cultural harmony between nations."

Conclusions: Iran and Russia are collaborating to amplify their voices on the global stage and to challenge Western dominance. Emphasizing the necessity of bolstering bilateral ties and countering Western hegemony, both Iran and Russia prioritize the expansion of relations and interactions. Achieving this objective depends on promoting positive portrayals of interactions between the two nations and fostering favorable media representations of each other.

Cite this article: Saadatnejad, M., Rasuli, M.R., & Majidi, N. (2027), Representation of Iran's Image in Russian Media (A Case Study of RIA Novosti News Agency), ***News Science***, 16 (1), 1-4.
DOI : http//doi.org/10.22034/lrsi.2024.478418.1249

Publisher: Press Institute for Contemporary International Journalism (PICIJ)

© The Author(s) retain the copyright.
DOI: http//doi.org/10.22034/lrsi.2024.478418.1249

EXTENDED ABSTRACT

The Journal of *News Science*
Vol. 16, No. 1, Ser.61, Spring 2027, P. 1- 4
Journal homepage: https://www.mjourcom.ir/
DOI : http//doi.org/10.22034/lrsi.2024.478418.1249

Open Access

ORIGINAL ARTICLE

Representation of Iran's Image in Russian Media (A Case Study of RIA Novosti News Agency)

Mahdi Saadatnejad[1]| Mohamadreza Rasuli[2]✉| Nasim Majidi[3]

4. Ph.D. Candidate, Department of Communication and Media, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: mahdi.Saadat.saadat30@gmail.com
5. Corresponding Author, Professor, Department of Communication and Media, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: moh.rasouli@iauctb.ac.ir
6. Assistant Professor, Department of Communication and Media, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: nas.majidi_ghahrodi@iauctb.ac.ir

Received: September 13, 2024 Accepted: October 21, 2027

EXTENDED ABSTRACT

Introduction:

Relations between Iran and Russia have faced numerous challenges and fluctuations over the past two centuries, never following a stable or reliable trajectory. In the years following the victory of the Islamic Revolution, and especially after the collapse of the Soviet Union, Iran's relations with the newly independent republics-particularly Russia-entered a new phase. During this phase, both countries endeavored to strengthen their ties in various domains. While Iranian media have sometimes portrayed a favorable image of Russia, the majority of domestic and Persian-language media, to varying degrees, suggest that the relationship between the two countries leans more toward benefiting Russia, resembling the exploitation and colonialism of past centuries, with no clear advantage for Iran. This article aims to explore how Iranian representation is depicted in Russian media. Despite recent efforts to align against the West,

the partnership between Russia and Iran appears to rely heavily on shared security interests at bilateral, regional, and global levels. Of particular interest is how Russian media, as a reflection of public opinion, view Iran, with the analysis of its portrayal serving as a potential means of addressing existing issues and perceptions while identifying challenges moving forward.

Method:

This article's main focus is on how Iran is portrayed in Russian media, specifically within the RIA Novosti news agency, utilizing Stuart Hall's representation theory. The analysis includes news published by the Russian news agency on military-political, economic, and cultural-social topics from the start of the Russian war against Ukraine (February 24, 2022) to the beginning of 2023.

Findings:

A total of 131 news items were evaluated through open coding, resulting in the extraction of 131 codes from the headlines. These codes were then categorized into three main areas: military-political, economic, and cultural-social. Selected codes in the military-political realm included the power of the Iranian Revolutionary Guard Corps, extensive military cooperation, Iran's neutral stance, and the development of space cooperation, among others. In the economic field, codes focused on economic cooperation, Iran's exports to Russia, and efforts to circumvent sanctions. Cultural codes highlighted the kinship factor and cultural interactions. Through selective and axial coding, core codes were identified, such as breaking Western hegemony and fostering East-East cooperation. These codes reflect the current conditions and relations between Iran and Russia, particularly in their joint efforts to counter Western sanctions and enhance economic ties. The emphasis on cooperation, trade, and shared interests between the two nations signifies a significant shift in their relationship dynamics.

The field of culture, however, has been less affected by the positive approach in interactions. Although this area has been more targeted by the Russian media, displaying a cultural alienation between the two countries, emphasizing the activation of cultural capacities between the two nations can be considered a factor in fostering affinity between them.

Conclusion:

According to data from a Russian news agency, both sides have prioritized expanding bilateral relations and interactions. This hinges on presenting a positive image of interactions and favorable portrayals of each other in the media, aligning with Stuart Hall's concept of representation. The Russian media's approach of presenting a positive and acceptable image of Iran can be seen as a step toward bringing the two countries closer.

Furthermore, considering representation as the use of language, signs, and images that depict things, the language and signs used in this Russian media's news indicate a shared goal between the two countries to enhance bilateral relations. Russia has endeavored to showcase a positive image of Iran domestically to bolster bilateral cooperation, increase strategic interaction, and elevate their influence regionally and internationally. Despite challenges, recent efforts by Iran and Russia have focused on enhancing economic cooperation, navigating American sanctions against Iran, maintaining a balance of power with neighbors, and jointly developing soft power in the Middle East.

The current trend in representation by the Novosti news agency aligns with initial expectations, but enhancing the depth of information about Iran and highlighting positive aspects could further enhance bilateral relations. It is evident that relations between the two

countries are more people-centric than government-centric. Elevating positive representations of Iran in Russian media-a form of public media accessible to the masses-can fortify relations and foster mutual understanding.

Moreover, the historical context of Iran-Russia relations has led to a negative perception in Iranian public opinion toward Russia. Positive representations in the media can help counteract this negativity and promote a more constructive mindset.

Data Availability Statement.
Data available on request from the authors.
Acknowledgements
The authors would like to thank anonymous reviewers.
Ethical considerations
Not applicable.
Funding
Not applicable.
Conflict of interest
The authors declare no conflict of interest.

References:

Alamdar, E., & Koolaee, E. (2022). Geopolitical analysis of relations between Iran and Russia after the Islamic Revolution with an emphasis on Morgenthau's balance of power theory. Research Political Geography Quarterly, 7(1), 103–119. https://doi.org/10.22067/pg.2021.26929.0 [In Persian]

Bagheri Dolatabadi, A. (2014). Theoretical approaches to causes of Iran–Russia warm relations after the collapse of the Soviet Union. Central Eurasia Studies, 7(1), 37–56. https://doi.org/10.22059/jcep.2014.51755 [In Persian]

Balazadeh, Z., & Gheibi, F. (2011). Analytical comparison of relations between Iran and Russia during the era of Khatami and Ahmadinejad. International Relations Studies Quarterly, (15), 35–62. [In Persian]

Belassi, H., Seferian, N., AboHarga, N., Socrat, N., & Mostafa, O. (2015). Critical review on "The work of representation" by Stuart Hall. Communication Theory Course, Theory Department, German University in Cairo.

Cernasev, A., & Axon, D. R. (2023). Research and scholarly methods: Thematic analysis. Journal of the American College of Clinical Pharmacy, (6), 751–755.

Dougherty, J. (2014). Everyone lies: The Ukraine conflict and Russia's media transformation (Shorenstein Center on Media, Politics and Public Policy Discussion Paper Series). Harvard Kennedy School.

Faraji, S., Fazli, N., & Guiyan, A. (2012). Representation of the daily life of young people in the distance series. Journal of Cultural Research Society, 4(4), 105–138. [In Persian]

Hall, S. (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. SAGE Publications.

Hall, S. (2016). An introduction to the understanding of the prophetic society. Agah Publication. [In Persian]

Jafari, A., & Taghinegad, R. (2014). All necessities of relation between Iran & Russia: From technology-based requirements to energy-based exigencies. Central Asia and the Caucasus Journal, 18(80), 57–83. [In Persian]

Joffe, H. (2012). Thematic analysis. In D. Harper & A. R. Thompson (Eds.), Qualitative research methods in mental health and psychotherapy (Vol. 1, pp. 210–223). John Wiley & Sons, Ltd.

Karamullahi, N., & Dehghani, R. (2013). The fundamental methodology of Stuart Hall's cultural theory with a critical approach. Bi-Quarterly Journal of Religion and Cultural Policy, 1(3), 129–155. [In Persian]

Kumar, R. (2018). Russia's foreign policy: An overview of 25 years of transition. Journal of International Studies, 53(3–4), 210–226.

Lochmiller, C. R. (2021). Conducting thematic analysis with qualitative data. The Qualitative Report, 26(6), 2029–2044.

McQuail, D. (2015). Theories of mass communication (P. Ajjali, Trans.; 2nd ed.). Publications of the Media Studies and Development Office of the Ministry of Culture and Islamic Guidance. [In Persian]

Miguel, M. B. (2022). Russia's relationship with Iran in the context of the 21st century geopolitics. Instituto Español de Estudios Estratégicos.

Montazer, B., Soltanzadeh, H., & Hosseini, S. B. (2021). Representation of the impact of Russian imported architecture on Iranian architecture in the Qajar era (based on Iranian itineraries to Russia). Journal of Architecture and Urban Planning, 13(31), 59–83. https://doi.org/10.30480/aup.2020.2270.1428 [In Persian]

Niakooee, A., & Rahdar, H. (2021). The Middle East and Iran in Russia's foreign policy after the Ukraine War. Iranian Review of Foreign Affairs, 12(2), 493–524.

Paltz, D. L. (2001). Political communication in practice (M. Shafghati, Trans.; 1st ed.). Soroush Publications. [In Persian]

Ahmadzadeh Namvar, F. et al., (2009). Media representation theory and the analysis of the public opinion of Americans and Iranians about each other, (2), 37–62. [In Persian]

Sepehri, M. (2018). Representation of Iran in the United States television news: Critical discourse analysis of CNN and NBC about nuclear dealing between Iran and 5+1. Communication Research, 25(95), 191–220. https://doi.org/10.22082/cr.2018.88656.1631 [In Persian]

Siraj, S. A., & Rawan, B. (2010). The image of Iran in op-ed pages of elite US newspapers. Journal of Media Asia, 37(2), 85–93.

Sorin, W., & James, T. (2004). Theories of communication (A. Dehghan, Trans.; 2nd ed.). University of Tehran Printing and Publishing Institute. [In Persian]

Taroch, A. (1997). Iran and Russia in 'strategic alliance'. Third World Quarterly, 18(2), 207–223.

Therme, C. (2022). The Russian-Iranian partnership in a multipolar world (Russie.NEI.Reports No. 37). Institute Français des Relations Internationals.

Trenin, D., & Malashenko, A. (2010). Iran: A view from Moscow. Carnegie Endowment for International Peace.

Zaeri Amirani, S., et al. (2021). How Afghans are represented in Iranian cinema based on the views of Stuart Hall. Rahpooye Honar/Performing Arts, 1(1), 55–62. https://doi.org/10.22034/rpa.2021.249202 [In Persian]

علوم خبری
شاپا چاپی: ۲۳۸۳-۹۷۸۸ شاپا الکترونیکی: ۹۲۷۴-۲۹۸۰

بازنمایی تصویر ایران در رسانه‌های روسیه (مورد مطالعه: وب سایت خبرگزاری ریانوستی)

مهدی سعادت نژاد[۱] | محمدرضا رسولی[۲] ✉ | نسیم مجیدی[۳]

۱. دانشجوی دکتری، گروه دانشی ارتباطات و رسانه، واحد تهران مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: mahdi.Saadat.saadat30@gmail.com
۲. استاد گروه دانشی ارتباطات و رسانه، واحد تهران مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی ، تهران، ایران.(نویسنده مسئول)، رایانامه: moh.rasouli@iauctb.ac.ir
۳. استادیار، دانشکده علوم اجتماعی، ارتباطات و رسانه، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه nassim_majidi2002@yahoo.com

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۶/۲۳
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۷/۲۶
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۷/۲۹
تاریخ انتشار: ۱۴۰۶/۲/۹

کلیدواژه‌ها:
ریانوستی،
خبرگزاری،
ایران،
روسیه،

چکیده

هدف: هدف این مقاله بازنمایی تصویر ایران در رسانه های روسیه و به طور مشخص در خبرگزاری ریانوستی است، تا از قبال آن بتوان نوع نگاه رسانه‌های روس به عنوان نمایندگان افکار عمومی به ایران برای شناسایی مسائل و مشکلات پیش‌رو، ارائه راهکار جهت حل مشکلات و تغییر افکار عمومی روسیه ارائه شود.

روش: برای انجام این تحقیق از تحلیل محتوای کیفی با اتخاذ تکنیک تحلیل مضمون (تماتیک) بهره گرفته شده است. در این راستا، ۱۳۱ خبر منتشره در خبرگزاری ریانوستی روسیه در موضوعات نظامی- سیاسی، اقتصادی و فرهنگی- اجتماعی در بازه زمانی آغاز جنگ روسیه علیه اوکراین (۲۴ فوریه ۲۰۲۲) تا ابتدای سال ۲۰۲۳ میلادی، به صورت کل شماری مورد بررسی قرار گرفت.

یافته ها: بر اساس یافته های این تحقیق، اخبار در سه حوزه نظامی- سیاسی، اقتصادی و فرهنگی – اجتماعی، با مضامین سازمان دهنده ای نظیر قدرت سپاه ایران، همکاری‌های گسترده نظامی، تقابل در عین تعامل، نقش بیطرفانه ایران، حمایت سیاست نظامی دو جانبه، موضوع هسته ای نقطه فصل یا وصل، تحریم‌ها عامل نزدیکی یا سواستفاده، ایران و گرایش به شرق، تعاملات سیاسی و استقلال مواضع، توسعه صادرات ایران به روسیه، تحریم‌ها دلیل توسعه همکاری‌ها، ایران و تمایل به واردات از روسیه و تلاش برای حذف دلار حاصل شد. همچنین مضامین فرهنگ، عامل قرابت، تعامل فرهنگی و بهره‌برداری از فرهنگ به نفع روابط دوجانبه نیز در حوزه فرهنگی- اجتماعی حاصل گردید. در نهایت سه مضمون محوری یا فراگیر با عناوین «شکستن هژمونی سنتی غربی»، «توسعه همکاری‌های شرق- شرق» و «هم‌نشینی فرهنگی دو ملت» حاصل گردید.

نتیجه: ایران و روسیه تلاش دارند تا چند صدایی در جهان و مقابله با غرب را بر محقق نمایند. آنچه که امروز مورد تاکید دو کشور است توسعه روابط دوجانبه و مقابله با سلطه غرب و جهان تک صدایی است و دو طرف به صورت تمام عیار، گسترش روابط و تعاملات دوجانبه را در دستور کار قرار داده اند. تحقق این امر در گرو ارائه چهره مثبت از تعاملات دو کشور و همچنین تصویر مطلوب از طرف مقابل در رسانه هاست.

استناد: سعادت‌نژاد، مهدی؛ رسولی، محمدرضا؛ و مجیدی، نسیم. (۱۴۰۶). بازنمایی تصویر ایران در رسانه‌های روسیه (مورد مطالعه: وب سایت خبرگزاری ریانوستی). فصلنامه علوم خبری، ۱۶ (۱)، ۲۱-۱.
DOI : http//doi.org/10.22034/lrsi.2024.478418.1249

ناشر: موسسه مطبوعاتی روزنامه نگاری بین المللی معاصر.

© نویسندگان.

مقدمه

ایران و روسیه به عنوان دو کشور همسایه، دارای روابط پیچیده ای در طول سالیان متمادی بوده اند و این مساله سبب شده است که در طول تاریخ روابط دو کشور با «فراز و نشیب فراوانی» همراه باشد (بالازاده، غیبی، ۱۳۹۰: ۳۵) نشیب و فراز موجود در روابط سیاسی بر روابط اجتماعی، فرهنگی و سایر مناسبات دو جانبه نیز اثر گذاشته و باعث شده است دو ملت همواره نسبت به یکدیگر با برداشت های متناقض و در بعضی مواقع توام با سوء ظن، برخورد نمایند. روابط دو کشور به ویژه در دوره قاجار و پس از آن با روی کار آمدن حکومت شوروی کمونیستی، شرایط نامطلوبی را حداقل در میان افکار عمومی ملت ایران، ایجاد کرد. در بیش از دو قرن گذشته، امپراطوری روسیه و پس از آن، اتحاد جماهیر شوروی و ایران روابط ناآرام و اغلب متلاطم داشته اند که به ضرر ایران بوده است. در واقع، می توان گفت که «تهدید امنیت ملی ایران اغلب ناشی از سیاست توسعه‌طلبانه سابق در زمان تزارها و سوسیالیست‌ها بوده است» (*Taroch, 1997: 207*).

بسیاری معتقدند که در قرن‌های گذشته، روابط دو کشور بر اساس قرارگاه جغرافیایی و اشتراکات قومی و فرهنگی شکل گرفته است اما «در دوران پهلوی دوم، خرید تسلیحات و مشارکت در برخی طرح‌های اقتصادی نیز به این عوامل اضافه شد» (باقری دولت‌آبادی، ۱۳۹۳: ۳۸). روابط دو کشور پس از انقلاب اسلامی بر مبنای همکاری تعریف شد. این نوع همکاری اگرچه در تضاد با روحیه ضد سوسیالیستی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی بود، اما مورد توجه سیاست مداران ایران قرار گرفت و زمینه تازه‌ای از همکاری ایران با ابرقدرت جهانی را فراهم کرد. روحیه ضد غربی حکومت ایران نیز سبب شد که این نزدیکی بیش از گذشته خود را نمایان کند. در شرایط انزوا و تحریم‌های غرب نیز دو کشور رویکردهای تجدید نظرطلبانه را اتخاذ کرده و در راستای بهبود و گسترش روابط تلاش کردند. ضمن اینکه دو کشور دارای «منافع مشترک امنیتی و اقتصادی مانند توسعه نفت و گاز در دریای خزر و بحران سوریه نیز بوده و هستند» (*Miguel, 2022: 3*)، که تمامی این موارد باعث شده است روابط دو کشور بیش از گذشته توسعه یابد. علی رغم تمام تلاش های صورت گرفته، نوع نگاه داخلی و ارائه تصویر متقابل در رسانه‌های دو کشور به گونه‌های مختلفی خود را نمایان کرده است. رسانه‌های ایران به تاسی از حاکمیت، چهره‌ای بعضا مطلوب از روسیه را تصویر کرده اند اما عمده رسانه‌های داخلی و رسانه‌های فارسی زبان خارج از کشور، با درجات مختلف، سعی دارند اینگونه القا کنند که روابط دو کشور بیشتر به نفع روسیه و در راستای استثمار و استعمار مطابق قرون گذشته است و هیچ عایدی برای ایران ندارد. اما نوع نگاه رسانه های روس به موضوع ایران هدف اصلی این مقاله است که نشان دهد بازنمایی تصویر ایران در رسانه های روسیه به چه شکلی نمود پیدا کرده است. برای نیل به این هدف، خبرگزاری دولتی ریانوستی روسیه به صورت هدفمند برای مطالعه انتخاب شد. ماموریت اصلی این خبرگزاری برجسته که در سال ۱۹۴۱ برای تهیه گزارش از خط مقدم جنگ علیه آلمان نازی تأسیس شد، «برجسته کردن سیاست دولتی و زندگی عمومی فدراسیون روسیه در خارج از کشور» (*Dougherty, 2014: 19*) عنوان شده است. این خبرگزاری بیش از ۴۵ کشور را پوشش داده و به ۱۴ زبان مختلف اخبار و گزارش های خود را منتشر می نماید.

سوال اصلی این مقاله ناظر بر «چگونگی بازنمایی تصویر ایران در رسانه های روسیه و به طور مشخص در خبرگزاری ریا نوستی» است. برای پاسخ گویی به این سوال اخبار حوزه‌های مختلف سیاسی، نظامی، اجتماعی و فرهنگی این خبرگزاری به زبان روسی با محوریت و موضوع ایران از طریق تحلیل محتوای کیفی با استفاده از تکنیک تحلیل مضمون (تماتیک) و با مدنظرقرار دادن نظریه بازنمایی استوارت هال مورد بررسی قرار گرفت.

اهمیت و ضرورت تحقیق

روابط ایران و روسیه، قدمتی چهارصد ساله دارد. زمان شکل‌گیری روابط میان دو کشور، به زمان تشکیل دولت‌های ملی در دو کشور بازمی گردد. این تاریخ در اواخر قرن پانزدهم و اوایل قرن شانزدهم است که در واقع آن را می توان سرآغاز تشکیل دولتهای ملی در ایران و روسیه دانست. با وجود این سابقه طولانی در روابط دو کشور همواره گرم و مثبت نبوده است.

تنش‌های موجود در تاریخ روابط دوکشور از جمله قراردادهای گلستان و ترکمانچای، دخالت‌های روسیه در امور ایران در دوره قاجار، قرارداد ۱۹۱۱، کمک به دولت خودمختار آذربایجان و کردستان، اشغال شمال ایران در زمان جنگ جهانی دوم، حمایت نظامی از صدام و در نهایت، خلف وعده های مکرر در تکمیل نیروگاه بوشهر و سوء استفاده از موضوع هسته‌ای ایران برای امتیازگیری از غرب و ماجرای برجام، از جمله مواردی است که همواره به عنوان نقاط منفی روابط ایران و روسیه از آن یاد می شود. علی‌رغم تمام این برداشت‌های و ذهینت های منفی، روابط ایران و روسیه در سال های اخیر روند رو به رشدی را شاهد بوده است. این شکوفایی روابط در شرایطی تحقق می یابد که دو کشور به دلایل تاریخی، پیشینه ذهنی و فکری مناسبی از یکدیگر ندارند. البته این مساله در میان ایرانیان با شدت بیشتری خود را نمایان کرده است.

روسیه پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و در جستجوی بازیابی هویت تاریخی و تعیین الگوی غالب در سیاست خارجی، اعتبار درخوری را به ویژه پس از برآمدن و چیرگی رویکرد اوراسیاگرایی در اواخر دهه ۹۰ و یا رویکرد عملگرایی ملی به کشورهای پیرامون، قائل گردید. در برابر جمهوری اسلامی ایران نیز با استمرار سیاست های خصمانه غرب، گزینه گسترش روابط با روسیه را در سیاست خارجی خود مدنظر قرار داد. "دستاورد این همخوانی برقراری پیوندهای چند جانبه میان دو کشور بوده است" (جعفری و تقی نژاد، ۱۳۹۱: ۶۱).

بر این اساس می توان گفت که دو کشور از منظر مبارزه و مقابله با غرب به یکدیگر نزدیک شده اند و شاید بتوان ادعا کرد که تقویت شراکت بین روسیه و ایران به تداخل منافع امنیتی در سطح دوجانبه، منطقه ای و جهانی بستگی دارد. بر همین مبنا "تهران یک برنامه سیاست منطقه‌ای را دنبال کرده است که تا حد زیادی با منافع روسیه، خواه مربوط به سوریه (از سال ۲۰۱۱)، و خواه مربوط به قفقاز، آسیای مرکزی یا افغانستان (از سال ۱۹۹۱)، مطابقت دارد" (Therme, 2022: 5). با لحاظ این شرایط و با در نظرگرفتن گسترش روابط دو جانبه میان ایران و روسیه، لازم است مطالعات عمیقی در خصوص نوع نگاه حاکم در افکار عمومی هر دو کشور نسبت به این موضوع صورت پذیرد.

به نظر می رسد چنین روندی می تواند در بهتر شدن شرایط و حتی افزایش و یا کاهش تلاش ها در مسیر روابط دوجانبه موثر واقع شود. افکار عمومی داخل ایران نسبت به رفتار روس ها چندان رویکرد و واکنش مثبتی از خود ارائه نمی دهد در حالی که تلاش های حاکمیت با این مقوله در تضاد است. البته بخشی از بدنه حاکمیت در ایران نیز در تلاش است ضمن توجیه گسترش روابط با روسیه، افکار عمومی داخلی را با این مقوله همراه سازد. اما بعد دیگر این مساله باید بحث چگونگی انعکاس تصویر ایران در رسانه های روسیه برای ارائه به افکار عمومی این کشور را مدنظر قرار دهد. در واقع مطالعه بازنمایی تصویر ایران باید به صورت جدی مد نظر قرار گیرد.

بر این اساس فارغ از نظریات و دیدگاه های حاکم در روابط دو کشور، می توان تصویر ارائه شده در رسانه ها را مورد بررسی قرار داد تا بتوان نقشه راهی برای آینده روابط دوجانبه ارائه داد.

پیشینه پژوهش

بررسی بازنمایی در موضوعات مختلف فرهنگی و رسانه ای مورد توجه محققان داخلی و خارجی قرار گرفته و تلاش کرده اند با بهره گیری از این نظریه، با روش های مختلف، محورهای متفاوت را مورد بررسی قرار دهند. در این زمینه تحقیقات مستقلی که در خصوص بازنمایی تصویر کشوری در رسانه های کشور دیگر باشد، انجام نشده است؛ به ویژه ین موضوع در خصوص بازنمایی تصویر ایران در رسانه های روسیه نیز مسبوق به سابقه نیست .

با این حال، مرروی به تحقیقات داخلی و خارجی نشان می دهد که کمتر از ده مورد تحقیق در این خصوص صورت گرفته است. از جمله مهمترین تحقیقات صورت گرفته «بازنمایی تأثیر معماری وارداتی روسیه بر معماری ایران در دوره قاجار (بر پایه سفرنامه های ایرانیان سفرکرده به روسیه)» است که توسط بهناز منتظر و همکاران (۱۴۰۰) منتشر شده است. این پژوهش به کمک تحلیل محتوای یکی از اسناد تاریخی معتبر، یعنی سفرنامه های ایرانیان سفرکرده به روسیه که به کمک نمونه گیری هدف دار انتخاب شده اند، صورت پذیرفته است. هدف اصلی پژوهش، تبیین تأثیر معماری روسیه بر معماری ایران در دوره قاجار است که نتایج حاصل حکایت از این دارد که به واسطه مسائل سیاسی و تاریخی متعدد میان دو کشورو گسترش سفرهای ایرانیان به روسیه و آشنایی با پیشرفت ها اروپایی، مؤلفه های معماری کالبدی و عملکردی روسی با روش های مختلف در دوره قاجار عینا به اجرا درآید .

تحقیق دیگری نیز با عنوان "بازنمایی ایران در اخبار شبکه های تلویزیونی آمریکا «تحلیل گفتمان انتقادی اخبار سی ان ان و ان بی سی در ارتباط با توافق هسته ای ایران و کشورهای ۵+۱» توسط محمدباقر سپهری (۱۳۹۷) با روش تحلیل گفتمان انتقادی صورت پذیرفته است. بر اساس نتایج حاصل، این شبکه ها، با برجسته کردن نقش آمریکا به عنوان ناجی دنیا و ارائه چهره ای منفی از ایران در چارچوب دستیابی به بمب اتمی، دخالت در منطقه و حمایت از تروریسم، سعی در ایجاد ایران هراسی دارند. سی ان ان ایران را به اتخاذ رویکرد توافق اجباری متهم میکند اما ان بی سی توافق را عامل قدرتمند شدن ایران و خطری برای امنیت اسراییل و عربستان میداند و مدعی است که توافق هسته ای میتواند صلح جهانی را به خطر بیندازد و خاورمیانه را با بدترین تنش ها مواجه سازد.

ربیعی و احمدزاده نامور (۱۳۸۷) نیز در تحقیقی تحت عنوان "نظریه بازنمایی رسانه ای و تحلیل افکار عمومی متقابل آمریکایی‌ها و ایرانی‌ها"، به این نتیجه رسیده اند که افکار عمومی آمریکا بیشتر از ایران تحت تاثیر رسانه هایشان قرار دارند و رسانه های آمریکا بازنمایی منفی از ایران و ایرانیان ارائه می دهند.

در میان تحقیقات خارجی نیز می‌توان به تحقیق، سید عبدل سیراج و بخت روان (۲۰۱۰) با عنوان «تصویر ایران در صفحات OP-ED (opposite the editorial page)یا یادداشت روزنامه های نخبگان ایالات متحده: کاوش در برخورد تمدن ها»، اشاره کرد که به به بازنمایی ایدئولوژیک ایران و موضوع هسته‌ای آن در خط تحریریه نیویورک تایمز و واشنگتن پست پرداخته اند.

تحقیقی نیز توسط ترین و مالاشنکو (۲۰۱۰) با عنوان «ایران؛ نمایی از مسکو» صورت پذیرفته که تاکید شده است که «با توجه به روابط اقتصادی و نظامی و نقاط مورد مناقشه، روسیه باید در تلاش های خود برای مهار رفتار ایران با ظرافت عمل کند. مسکو قدرت کافی برای تغییر مستقیم سیاست های تهران را ندارد و نمی خواهد واسطه بین ایران و آمریکا باشد. با این حال روسیه به عنوان همسایه، شریک اقتصادی و نظامی ایران و به عنوان عضو دائمی شورای امنیت، می تواند تشویق نیروهای میانه رو در ایران به سازش با غرب را در دستور کار داشته باشد.»

چارچوب نظری

این تحقیق با تاسی به نظریات استوارت هال، در خصوص بازنمایی و با استفاده از نظریه برجسته سازی و مفهوم قدرت رسانه ها صورت پذیرفته است. بر این اساس چون برجسته‌سازی یکی از شیوه‌هایی است که از طریق آن رسانه‌های جمعی می‌توانند بر عامه تاثیر بگذارند و از این رو که در بحث برجسته‌سازی توجه رسانه‌های جمعی به موضوعی موجب می‌شود اهمیت آن از نظر عموم افزایش یابد، در این تحقیق نحوه برجسته کردن اخبار و پرداختن به موضوعات ایران در رسانه ریا نوستی مورد توجه قرار گرفته است.

در این راستا، زمینه‌چینی یکی از راهکارهای تحقق برجسته‌سازی است. در این فرایند رسانه‌ها به بعضی موضوعات توجه می‌کنند و موضوعات دیگر را در نظر نمی‌گیرند. همچنین جانبداری اولویت‌ها از جمله مقوله‌هایی است که رسانه‌ها به آن توجه می‌کنند و با مهم یا غیر مهم جلوه دادن موضوعی یک ایدئولوژی خاص را مساعد یا نامساعد نشان می‌دهند.

گلادیس انگل لونگ و کورت لونگ بر اساس تحقیقاتی که انجام داده‌اند معتقدند که فرایند قرار دادن موضوعی در اولویت عموم، زمان می‌برد و از چند مرحله می‌گذرد. بر این اساس شیوه رسانه‌ها برای قالبی کردن یک موضوع و کلمات مهمی که برای توصیف آن استفاده می‌کنند می‌تواند موثر باشد. در همین زمینه باید گفت برجسته‌سازی برای تمام افراد به یک اندازه و شیوه رخ نمی‌دهد و بر پایه دو عامل تعریف می‌شود: مرتبط بودن اطلاعات به فرد و درجه بی‌خبری از موضوع پیام. هرچه ارتباط این دو بیشتر باشد نیاز به راهنمایی بیشتر است و هرچه نیاز به راهنمایی بیشتر باشد، فرد اثرهای برجسته‌سازی رسانه‌های جمعی را بیشتر می‌پذیرد.

از سوی دیگر آنچه که تحقق برجسته سازی را به واقعیت نزدیک تر می کند، قدرت رسانه‌هاست که عموما نمادین و اقناعی است. بر این مبنا رسانه‌ها اساسا این قابلیت را دارند که ذهن خوانندگان یا بینندگان خود را تا حدی تحت تاثیر قرار دهند یا هدایت کنند، اما بر اعمال مخاطبان خود تاثیر مستقیمی ندارند. اگر چه با توجه به حضور سایر منابع اطلاع رسانی و با توجه به اینکه معمولا رسانه ها بر خلاف سایر نهادهای حقوقی یا اداری فاقد قدرت محکوم سازی یا تنبیه شهروندان، در صورت نقض قانون هستند، هدایت ذهنی مخاطبان هرگز به طور کامل امکان پذیر نیست.

در مقابل، شواهد روان شناختی و جامعه شناختی نشان می دهد که با وجود قدرت فراگیر نمادین رسانه ها، مخاطبان عموما حداقل آزادی عمل و استقلال خود را حفظ می کنند، و کم و بیش از وسایل ارتباط جمعی فعالانه بهره می برند. به عبارت دیگر صرف نظر از قدرت نمادین رسانه های خبری، حداقل برخی از مخاطبان رسانه ها می توانند در برابر اقناع شدن مقاومت کنند. این بدان معناست که تاثیر گذاری ذهنی رسانه ها در شرایطی بسیار کارآمد است و آن مواقعی است که مخاطبان ماهیت یا پیامدهای این تاثیر گذاری را در نمی یابند یا در مواردی که با اختیار خود تغییرعقیده می دهند یا همانند مواردی که گزارش های خبری را واقعی تلقی می کنند، یا اظهار نظر خبرنگاران را مشروع یا صحیح می پندارند.

بر این اساس، می توان گفت که «رسانه ها می توانند با ارایه اطلاعات مدنظر خود در مورد مسایل متفاوت اذهان مخاطبان خود را هدایت کنند و الگوی ذهنی آنها را آنطور که خود می خواهند تغییر دهند» (پالتز، ۱۳۸۰: ۱۰-۱۱).

اگرچه قدرت رسانه ها توانایی شکل دهی به اذهان مخاطبان را دارد و برجسته سازی نیز به این امر کمک می کند اما به اعتقاد استوارت هال (۱۳۹۶)، به عنوان واضع این نظریه، «بازنمایی همان تولید معنای مفاهیم موجود در ذهن های ما از طریق زبان است. پیوند میان مفاهیم و زبان است که ما را قادر می سازد به جهان واقعی اشیا، انسان ها، رویدادها، یا درواقع جهان های تخیلی اشیا، انسان ها، یا رویدادهای خیالی اشاره کنیم». به بیان دیگر «بازنمایی بخش اصلی فرایندی است که به واسطه آن فرایند معنا تولید

و میان اعضای یک فرهنگ مبادله می شود. بازنمایی عبارت است از کاربرد زبان، نشانه ها و تصاویر که نماینده یا معرف چیزها هستند» (هال، ۱۳۹۶: ۳۱).

در این خصوص باید تاکید کرد که بازنمایی حکم یک میانجی بین مردم و رسانه را دارد. بازنمایی با زبان، نشانه و تصاویر رابطه مستقیمی دارد؛ یعنی با استفاده از زبان برای بیان چیزهایی معنادار درباره جهان یا نمایاندن جهان به دیگران چه به صورت مثبت و چه منفی نقش خود را ایفا می کند (زائری امیرانی و دیگران، ۱۴۰۰: ۵۶). در بازنمایی تلاش بر این است که مشخص شود از ابزار زبان و کلمات و مفاهیم چگونه برای ارائه یک دیدگاه بهره گرفته شده و اساسا سعی شده است مورد معرفی قرار گیرد. نکته مورد توجه در این مقوله استفاده از توان بازنمایی در بحث برندینگ است که امروزه با طرح مباحث مربوط به برندینگ ملی، مبحث بازنمایی و نحوه تعامل با آن در عرصه بین الملل مورد توجه است. آنچه که دیدگاه هال را در این خصوص متمایز جلوه می دهد، رویکرد و رهیافت فرهنگی در این نظریه است. از این رو در توجهی که دست اندرکاران مطالعات فرهنگی به مناسبات بین فرهنگ و قدرت مبذول می‌کنند، بازنمایی مفهومی مهم تلقی می شود (کرم اللهی و دهقانی، ۱۳۹۳: ۱۳۸).

اگرچه هال بازنمایی را به سه نظریه ۱. بازتابی: جایی که زبان معنایی را منعکس می کند که قبلا در جهان اشیاء مردم وجود دارد، ۲. عمدی: جایی که زبان معنای مورد نظر شخصی گوینده را بیان می کند و ۳. سازنده: جایی که معنا در زبان و از طریق آن ساخته می شود، تقسیم بندی می کند اما بدون تردید بازنمایی یک نیاز اساسی برای برقراری ارتباط است، بدون بازنمایی ما نمی‌توانیم با یکدیگر ارتباط برقرار کنیم، زیرا بازنمایی عمدتا در مورد معنا است که سپس به درک منجر می‌شود. پس معنا چگونه ایجاد می شود؟ وقتی کسی کلمه خاصی را به یک شیء نسبت می دهد، معنی ایجاد می شود، ممکن است آن شی قبلا وجود داشته باشد اما تا زمانی که نامی برای آن انتخاب نشده معنی نداشت. به گفته هال، بازنمایی توسط دو سیستم تولید می‌شود که یکدیگر را کامل می‌کنند تا معنا را شکل دهند، «بازنمایی ذهنی که شامل همه اشیا، افراد، مفاهیم و زبان است که به ما امکان می‌دهد این اشیاء را توصیف کنیم، و افراد و مفاهیمی که معنا تولید می‌کنند» (Belassi & et al, 2015: 2).

به گفته هال (۱۹۹۷) فرآیندی که در سیستم بازنمایی وجود دارد، شامل همه انواع اشیاء است. افراد و رویدادها با مجموعه ای از مفاهیم یا بازنمایی های ذهنی مرتبط هستند که ما در ذهن خود حمل می کنیم. بدون آنها ما به هیچ وجه نمی توانستیم جهان را معنادار تفسیر کنیم. بنابراین، در وهله اول، معنا بستگی به سیستم مفاهیم و تصاویری دارد که در افکار ما شکل می‌گیرد و می‌تواند جهان را نمایندگی کند. «بازنمایی یک نیاز اساسی برای ارتباط است، بدون بازنمایی ما نمی توانیم با یکدیگر ارتباط برقرار کنیم، زیرا بازنمایی عمدتا در مورد معنی است که سپس به فهم منجر می شود» (Hall, 1997: 17).

به اعتقاد هال بازنمایی به این دلیل بازنمایی نامیده شده که نه از مفاهیم فردی، بلکه از روش های مختلف سازماندهی، خوشه بندی، ترتیب و طبقه بندی مفاهیم و برقراری روابط پیچیده بین آنها تشکیل شده است. هال، برای بیان چگونگی ارتباط میان زبان و معنا و بازنمایی، برداشت هایی متفاوت از بازنمایی را طبقه بندی می کند و نحوه بازنمایی از طریق زبان را با سه رویکرد توضیح می دهد، عامدانه، انعکاسی و برساخت گرائی. «برساختی بودن بازنمایی برای استوارت هال از خلال نگاه به زبان به مثابه رسانه محوری در چرخه فرهنگ شکل می گیرد، رسانه‌ای که معانی به وسیله آن، در چرخه فرهنگ، تولید و چرخش می یابد» (فرجی و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۱۲).

در مجموع باید تاکید کرد که اگرچه با قدرت رسانه می توان توانایی تاثیر گذاری بر اذهان را به دست آورد و با برجسته سازی این فرآیند را نظم و شکل داد، اما بازنمایی است که این شکل دهی را به واقعیت تبدیل می کند و آنچه در واقعیت است را برای مخاطبان ملموس کرده و روند شکل گیری تصاویر در اذهان آنان را با نمادها و نشانه ها و کلمات و تصاویر بستر سازی و تسهیل می نماید.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق با بهره گیری از روش تحلیل محتوای کیفی و با بهره گیری از تکنیک تحلیل تم (تماتیک) یا تحلیل مضمون انجام شده است چرا که در دو دهه گذشته، «تجزیه و تحلیل موضوعی به روشی فزاینده برای درگیر شدن با داده های کیفی تبدیل شده است» (Joffe, 2012: 213)، دلیل این امر این است که این روش، یک روش تحلیلی انعطاف‌پذیر است که محقق را قادر می‌سازد تا مضامین – الگوهای مبتنی بر معنا– را برای گزارش تفسیر خود از مجموعه داده‌های کیفی بسازد. این روش می‌تواند در بسیاری از تحلیل‌های کیفی ایفای نقش کند و کاربردی بودن خود را به نمایش بگذارد. هنگامی که بر مصاحبه‌ها یا گروه‌های متمرکز، فوکوس می‌کند، تحلیل موضوعی فرض می‌کند که خاطرات شرکت کننده ارزشی دارد که شایستگی کاوش، ترکیب و توصیف فشرده را دارد. هنگامی که بر اسناد یا سایر مصنوعات بازیابی شده متمرکز می شود، تحلیل موضوعی فرض می کند که اطلاعات ثبت شده بازتاب دقیق واقعیتی است که در آن زمان وجود داشت و بنابراین باید با همان درجه اطمینان با خاطرات گفتاری شرکت کننده برخورد کرد. «این جهت گیری فرض می‌کند که محقق داده‌های گزارش شده توسط شرکت کنندگان یا بازیابی شده در اسناد را قانع کننده می‌بیند» (Lochmiller, 2021: 2031). از سوی دیگر باید تاکید کرد که این روش برای بررسی داده های کیفی استفاده می شود که پاسخ های گسترده ای به سؤال تحقیق و اهداف مطالعه ارائه می دهد. یکی از جنبه های کلیدی که باید در هنگام انتخاب تحلیل موضوعی در نظر گرفت، «طول داده های جمع آوری» شده است (Cernasev & Axon, 2023: 752)؛ به این معنا که ممکن است داده‌های جمع‌آوری شده کوتاه بوده و یا نیاز باشد مفهموم و مضمون کلی از آن استخراج و مورد بررسی قرار گیرد. این مساله در خصوص داده‌های این تحقیق نیز بروز کرد که در این راستا، اخبار منتشره در خبرگزاری ریانوستی روسیه در موضوعات نظامی– سیاسی، اقتصادی و فرهنگی– اجتماعی در بازه زمانی آغاز جنگ روسیه علیه اوکراین (۲۴ فوریه ۲۰۲۲) تا ابتدای سال ۲۰۲۳ میلادی، به صورت کل شماری مورد بررسی قرار گرفت. بر این اساس تعداد ۱۳۱ خبر بر اساس جستجوی اعمال شده مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و کدگذاری باز اعمال شد.

یافته های پژوهش

بر اساس کدگذاری صورت گرفته در مرحله باز تعداد ۱۳۱ کد از تیتر خبرهای منتشره در این خبرگزاری استخراج شد. پس از دسته بندی کدهای حاصله و بر اساس کدگذاری باز اعمال شده در سه حوزه نظامی– سیاسی، اقتصادی و فرهنگی – اجتماعی، ۲۱ کد انتخابی بر اساس جدول شماره ۱ حاصل شد. کدهای انتخابی در محور نظامی– سیاسی شامل، قدرت سپاه ایران، همکاری‌های گسترده نظامی، تقابل در عین تعامل، نقش بیطرفانه ایران، حمایت سیاست نظامی دو جانبه، توسعه همکاری‌های فضائی، موضوع هسته ای نقطه فصل یا وصل، تحریم‌ها عامل نزدیکی یا سواستفاده، ایران و گرایش به شرق، مقابله با غرب محور همکاری‌ها، تعاملات سیاسی و استقلال مواضع بوده و در حوزه اقتصادی نیز کدهای انتخابی، فراهم کردن بستر همکاری‌های اقتصادی، توسعه صادرات ایران به روسیه، تحریم‌ها دلیل توسعه همکاری‌ها، ایران و تمایل به واردات از روسیه، انرژی نقطه عطف همکاری‌ها، تلاش برای حذف دلار، توسعه همه جانبه همکاری‌های اقتصادی حاصل شد. کدهای انتخابی فرهنگ، عامل قرابت، تعامل فرهنگی و بهره‌برداری از فرهنگ به نفع روابط دوجانبه نیز در حوزه فرهنگی– اجتماعی حاصل گردید. پس از مداقه در خصوص کدهای حاصل شده از مرحله کدگذاری انتخابی، ۳ کد محوری با عناوین شکستن هژمونی سنتی غربی، توسعه همکاری‌های شرق– شرق و هم‌نشینی فرهنگی دو ملت حاصل گردید.

جدول شماره ۱- کدهای مستخرج از خبرهای ریانوستی

کدگذاری باز (سیاسی- نظامی)	کدگذاری انتخابی (سیاسی- نظامی)	کدگذاری محوری (سیاسی- نظامی)
نقش سپاه پاسداران در خلیج فارس	**قدرت نظامی ایران**	**شکستن هژمونی سنتی غربی**
انتقام جویی سپاه در راستای اقتدار		
توسعه همکاری های فنی نظامی ایران و روسیه	**همکاری های گسترده نظامی**	
رزمایش مشترک ایران، روسیه و چین		
همکاری دو کشور در مورد امنیت منطقه		
رد تولید مشترک پهپاد توسط ایران و روسیه		
رد ادعای مطرح در مورد عرضه پهپاد به روسیه از سوی ایران		
خرید سوخوی ۳۵ از روسیه		
توسعه همکاری های دفاعی		
همکاری های نظامی و اطلاعاتی		
رد ادعای تولید سلاح هسته ای از سوی ایران توسط روسیه	**تقابل در عین تعامل**	
رد ادعای درخواست ایران از روسیه برای ساخت سلاح هسته ای		
عدم به رسمیت شناختن الحاق کریمه و ۴ نطقه جدید به روسیه از سوی ایران	**نقش بیطرفانه ایران**	
تلاش ایران برای برقراری آتش بس میان روسیه و اوکراین		
حضور نظامیان ایران در مسابقات اسکی ارتش ها	**حمایت سیاسی - نظامی**	
تغییرات مدیریتی سپاه پاسداران		
محکومیت حمله پهپادی به تاسیسات نظامی ایران		
ارسال دومین ماهواره نظامی ایران	**توسعه همکاری‌های فضائی**	
خرید سوخوی ۳۵ از روسیه		
ارسال ماهواره سنجش از دور ایران		
امضای تفاهم نامه همکاری‌های فضائی		
ساخت ماهواره برای ایران		
برجام و مذاکرات هسته‌ای	**موضوع هسته ای نقطه فصل یا وصل**	
توافق هسته ای		
تداوم همکاری های دو کشور در احداث واحدهای جدید نیروگاه اتمی بوشهر		
تحریم‌های آمریکا	**تحریم‌ها عامل نزدیکی یا سواستفاده**	
تعامل در راستای مقابله با تحریم		
گسترش همکاری های دو جانبه		
حمایت از ایران در بحث تحریم‌ها		
گسترش همکاری های دو جانبه		
مقابله با تحریم‌ها		
حمایت از دوستی و همکاری با روسیه	**ایران و گرایش به شرق**	
عدم تحمل فشار		
ادامه تعاملات سیاسی		

حمایت از مواضع سیاسی دو طرف		
حمایت از مواضع سیاسی		
همکاری های سیاسی و نظامی		
گسترش همکاری های دوجانبه		
تمدید توافقات دوجانبه		
حمایت از مواضع ایران		
گفت‌وگوهای سیاسی		
توسعه ارتباطات سیاسی		
پشتیبانی سیاسی دو جانبه		
گسترش تعاملات سیاسی و بین‌الملل		
تعاملات سیاسی و اجرای توافقات		
دیدارهای و تعاملات سیاسی		
همکاری های اطلاعاتی و امنیتی		
تعاملات در عرصه بین‌الملل	**مقابله با غرب محور همکاری‌ها**	
مقابله با مداخلات غرب		
حل بحران اوکراین از طریق سیاسی	**تعاملات سیاسی و استقلال مواضع**	
اتحاد مسلمانان بای مقابله با استانداردهای دوگانه		
احترام به قوانین ایران		
تعاملات سیاسی علی رغم استقلال مواضع		
کدگذاری باز (اقتصادی)	**کدگذاری انتخابی(اقتصادی)**	**کدگذاری محوری (اقتصادی)**
افتتاح نمایندگی باشقیرستان	**فراهم کردن بستر همکاری‌ها**	**توسعه همکاری‌های شرق- شرق**
برقراری پرواز ایران- آستاراخان		
آغاز پرواز های ایرفلوت به ایران		
توسعه روابط تجاری ایران و روسیه از طریق دریای خزر		
توسعه روابط ایران و مناطق مرکزی و شرقی روسیه		
تسریع در آماده سازی منطقه آزاد تجاری دوکشور		
آغاز به کار شورای بازرگانی روسیه و ایران		
امضای توافق نامه تجاری ایران و اوراسیا		
توافق تسهیل نقل و انتقال عملیات بانکی		
همکاری منطقه کالوگا با ایران		
توافق کریدور سبز گمرکی		
امضای تفاهم نامه همکاری های بانکی		
توافق برای پروژه های مشترک هواپیماسازی و کشتی سازی		
توافق مذاکرات تجاری ایران و اوراسیا		
فراهم شدن همکاری با ۸۰۰ بانک جهانی در چارچوب توافق همکاری های بانکی ایران و روسیه		
همکاری در زمینه صنایع غذائی و کشاورزی	**توسعه صادرات ایران به روسیه**	
همکاری در زمینه تولید و تامین دارو و تجهیزات پزشکی		

ایران جایگزین تولیدکنندگان غربی در حوزه مواد شیمیایی		
همکاری در زمینه داروسازی		
افزایش صادرات سبزیجات ایران به روسیه		
صادرات کالاهای پیشرفته ایران به روسیه		
همکاری در زمینه دام و دامپروری		
خرید غلات از ایران		
همکاری در صادرات محصولات کشاورزی		
صادرات کاتالیروز برای پالایش نفت به روسیه		
افزایش صادرات ایران به روسیه به دلیل تحریم‌ها علیه روسیه	**تحریم‌ها دلیل توسعه همکاری ها**	
استفاده از تجربیات ایران در زمینه تحریم		
تولید مشترک خودرو		
افزایش واردات محصولات کشاورزی و الکترونیک از روسیه به ایران	**ایران و تمایل به واردات از روسیه**	
استقبال از واردات واگن های مترو از روسیه		
تمایل برای افزایش همکاری با روسیه در زمینه توسعه فناوری		
صادرات طیور روسیه به ایران		
حضور شرکت های تجاری ایران در روسیه		
رشد مبادلات تجاری روسیه و ایران		
رکورد شکنی تجارت ایران و روسیه		
افزایش حجم تجارت ایران و روسیه تا ۲۰ میلیارد دلار		
سفر هیات تجاری روسیه به ایران		
واردات گندم از روسیه		
رشد تجارت میان ایران و روسیه		
تامین گاز نیروگاه های گاز مایع ایران		
صادرات طیور روسیه به ایران		
واردات چوب		
تمایل روسیه برای بازگشت ایران به بازار نفت	**انرژی نقطه عطف همکاری‌ها**	
تبادل گاز روسیه از طریق ایران		
علاقه مندی روسیه برای فعالیت در میادین نفت و گاز ایران		
سواپ عرضه نفت و گاز		
سرمایه گذاری مشترک در حوزه نفت و گاز		
تبادل فناوری های نفت و گاز		
توسعه میادین نفتی		
سواپ گاز روسیه به ایران از طریق ترکمستان		
همکاری در زمینه فناوری توربین های گازی		
فعال شدن دفاتر شرکت های نفت وگاز روسیه در شیراز		
همکاری گاز پروم با ایران در زمینه انرژی		

گفت وگوی رئوسای جمهور دو کشور در مورد هکاری در بخش انرژی		
تجارت با ارزهای ملی دو کشور	**تلاش برای حذف دلار**	
انجام ۴۰ درصد تجارت ایران و روسیه به روبل		
تبادل قطعات خودرو با فولاد	**توسعه همه جانبه همکاری ها**	
رشد گردش تجاری		
تبدیل بنادر روسیه به مقصد جدید صادرات ایران		
کدگذاری باز (فرهنگی- اجتماعی)	**کدگذاری انتخابی (فرهنگی- اجتماعی)**	**کدگذاری محوری (فرهنگی- اجتماعی)**
برنده شدن فیلم روسی در جشنواره بین المللی فیلم های علمی آموزشی ایران	**فرهنگ، عامل قرابت**	**هم‌نشینی فرهنگی دو ملت**
نمایش آثار مسابقه آندری در ایران توسط صدا و سیما		
برگزاری روزهای فرهنگ ایران در روسیه		
همکاری ایران و روسیه در حوزه کتاب		
پخش فیلم و سریال ایرانی در شبکه های روسی		
رمزگشایی خط باستانی ایران		
ایجاد سینمای مشترک با روسیه		
حضور تیم هدنبال بانوان روسیه در ایران		
بازی تیم فوتبال ایران و روسیه		
اقدام اعتراضی موزه گوگنهایم نیویورک در حمایت از زنان ایرانی	**تخریب در عین تعامل**	
محکومیت و بازداشت جعفر پناهی، کارگردان ایرانی، در دادگاه		
سلامت سلمان رشدی		
محکومیت اصغر فرهادی، کارگردان ایرانی، به جرم سرقت ادبی		
اکران فیلم جدید اصغر فرهادی		
تدوین لایحه مقابله با بی حجابی		
درخواست دوسالانه ونیز برای آزادی کارگردانان دستگیر شده ایرانی		
اعلام آمادگی پزشک ایرانی مقیم روسیه در دونباس (منطقه جنگی با اوکراین)	**بهره‌برداری به نفع خود**	

کدهای حاصل شده در مرحله کدگذاری محوری بر اساس شرایط موجود در روابط دو کشور و بر مبنای واقعیت های موجود در میدان تعریف شد. به دیگر سخن، آنچه محقق را بر تعریف این مفاهیم واداشت، در وهله اول فضای حاکم بر اخبار منتشر شده در این خبرگزاری در قبال ایران بوده و در وهله دوم ناشی از شرایط حاکم بر روابط دو کشور بوده است. اگرچه انطباق لازم میان مفاهیم احصا شده با واقعیت های موجود در اخبار منتشره مشهود است، اما ناگفته پیداست که شرایط و واقعیت های حاکم در روابط دو کشور نیز بر تعریف مفاهیم تاثیرگذار بوده است. بر این مبنا، حصول مفهوم شکستن هژمونی غرب و توسعه همکاری های شرق – شرق، توصیف کننده روابط و شرایط فعلی در مناسبات دو کشور است. هر دو کشور به عنوان کشورهای درگیر با موضوع تحریم های غرب، تلاش دارند تا هژمونی سنتی غرب را بشکنند که این امر با تاکید بر قدرت نظامی ایران، همکاری های گسترده نظامی،

تاکید بر نقش بیطرفانه ایران، حمایت سیاسی – نظامی از ایران و توسعه همکاری‌های فضائی قابل توصیف است. اگرچه در این میان برخی اخبار حکایت از سوء استفاده روسیه از ایران در بحث تحریم های غرب و موضوع هسته ای را دارد. در این خصوص همکاری دو جانبه برای مقابله با غرب و گسترش تعاملات سیاسی در عین استقلال مواضع را شاید بتوان تلطیف کننده این رویکرد ارزیابی کرد. این مساله در تحقیقات متعددی از جمله در تحقیق راهدار و نیاکویی (۲۰۲۱) تاکید شده است که که به موازات غلبه رویکرد «نگاه به شرق» در سیاست خارجی روسیه، خاورمیانه نقش استراتژیک تری در اولویت های سیاست خارجی این کشور ایفا می کند (نیاکویی و راهدار، ۲۰۲۱: ۴۹۳). این مساله موید تحلیل نوع نگاه خبرگزاری ریانوستی به موضوع ایران و تصویر سازی از ایران است.

در حوزه اقتصادی نیز تاکید بر فراهم کردن بستر همکاری‌ها در کنار توسعه صادرات ایران به روسیه و توسل به (دور زدن)تحریم‌ها برای توسعه همکاری ها، عاملی برای نیل به هدف توسعه مناسبات اقتصادی دو کشور است که در بازنمایی اخبار نوستی کاملا ملموس می باشد. انعکاس اخبار تمایل ایران به واردات از روسیه، بهره گیری از ظرفیت انرژی به عنوان نقطه عطف همکاری‌ها و تلاش برای حذف دلار، از جمله مواردی است که می توان عامل حصول به مفهوم توسعه همکاری‌های شرق– شرق ارزیابی کرد. این مساله در تحقیق (Kumar 2018) نیز مورد تاکید قرار گرفته که بحران‌های اقتصادی و سیاسی در ایالات متحده و اتحادیه اروپا بر این باور روسیه مبنی بر حرکت جهان به سوی دنیای چندقطبی صحه گذاشته و رویکرد نگاه به شرق را تقویت کرده است.

حوزه فرهنگ اما کمتر متاثر از رویکرد مثبت در تعاملات بوده است. اگرچه این حوزه بیشتر مورد تاخت و تاز از سوی این رسانه روسی واقع شده و عملا نوعی بیگانگی فرهنگی را میان دوکشور به نمایش گذاشته است، اما تاکید بر فعال کردن ظرفیت های فرهنگی میان دو ملت می تواند به عنوان عامل قرابت دو کشور تلقی شود.

بحث و نتیجه گیری

شرایط حاکم بر ایدئولوژی حکومتی دو کشور تلاش برای تحقق چند صدایی در جهان و مقابله با غرب را بر همگان عیان کرده است. آنچه که امروز مورد تاکید دو کشور است توسعه روابط دوجانبه و مقابله با سلطه غرب و جهان تک صدایی است. به دیگر سخن، بر اساس داده‌های حاصل از خبرهای این خبرگزاری روس، دو طرف به صورت تمام عیار، گسترش روابط و تعاملات دوجانبه را در دستور کار قرار داده اند. تحقق این امر در گرو ارائه چهره مثبت از تعاملات دو کشور و همچنین تصویر مطلوب از طرف مقابل در رسانه هاست تا بر اساس آنچه که استوارت هال از بازنمایی تعریف می کند، تحقق یابد. یعنی چون بازنمایی به واسطه فرایند تولید معنا و مبادله میان اعضای یک فرهنگ تحقق می یابد، می توان رویکرد رسانه روس در ارائه چهره مثبت و مورد قبول از ایران را گامی در راستای نزدیکی دو کشور ارزیابی کرد .

ضمن اینکه اگر بازنمایی را به معنای کاربرد زبان، نشانه ها و تصاویر که نماینده یا معرف چیزها هستند قلمداد نماییم، در واقع کاربرد زبان و نشانه ها در خبرهای این رسانه روس، حکایت از این دارد که روابط دو کشور بر اساس اهداف مشترک تعریف شده و تمایل دارند روابط دوجانبه را گسترش دهند .

این نتیجه با دیدگاه علمدار و کولائی (۱۴۰۱) مبنی بر اینکه «روسیه همواره تمامی روابط سیاسی خود را با ایران بویژه در مسائل منطقه‌ای تدوین کرده و روابط تاکتیکی خود را با ایران مبتنی بر اهداف استراتژیک در جهت افزایش قدرت و وزن ژئوپلیتیکی خود بهره برده است» منطبق است .

بر این اساس، روسیه تلاش کرده که چهره‌ای مثبت از ایران در حوزه داخل ارائه دهد تا بر مبنای آن بتواند به بالابردن ظرفیت همکاری دوجانبه و بالا بردن وزن و تعامل استراتژیک خود کمک کند. علی‌رغم تمام مسائل و مشکلات در مسیر تعاملات دو جانبه، تلاش‌های ایران و روسیه برای تقویت روابط دوجانبه در دوران اخیر شامل همکاری در حوزه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، توسعه همکاری‌های اقتصادی، بازگشت به روابط دوستانه پس از تحریم‌های آمریکا علیه ایران، حفظ موازنه قدرت با همسایگان مشترک و تلاش برای توسعه قدرت نرم و توسعه نفوذ در کشورهای خاورمیانه، تعریف شده است. سیاست ایران در سال های اخیر،

مبنی بر تمایل برای توسعه روابط با شرق و مشخصا روسیه و چین و اتخاذ تدابیری برای قطع رابطه با دلار و مقابله با حاکمیت دلار نیز در بازنمایی اخبار در این خبرگزاری قابل مشاهده است .

روند کنونی نشان می‌دهد که بازنمایی موجود در خبرگزاری نوستی همان چیزی است که در بدو بررسی مورد انتظار بود اما ارتقاء سطح اطلاع رسانی از ایران و با تاکید بر روی جنبه‌های مثبت می‌تواند تاثیرات بهتر و بیشتری در روابط دوجانبه داشته باشد. آنچه که مسلم است، روابط دو کشور بیش از آنکه بر پایه روابط دولت‌ها باشد، بر پایه و محور ملت‌ها می‌چرخد از این رو بالا بردن سطح بازنمایی مطلوب از ایران در رسانه‌های روسیه که به نوعی رسانه‌های عمومی در اختیار عامه مردم هستند، می‌تواند تقویت روابط دوجانبه را در پی داشته باشد.

ضمن اینکه ذهنیت موجود در افکار عمومی ایران به دلیل پیشینه تاریخی روابط دو کشور، نسبت به روسیه، منفی و جهت‌دار است و لذا اینگونه بازنمایی‌های مثبت می تواند در رفع این ذهنیت منفی نیز موثر واقع شود.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

احمدزاده نامور، فرناز و همکاران. (۱۳۸۷). نظریه بازنمایی رسانه‌ای و تحلیل افکار عمومی متقابل آمریکایی‌ها و ایرانی‌ها. مجله دانش سیاسی، (۲)، ۳۷–۶۲.

بالازاده، زهرا؛ و غیبی، فهیمه (۱۳۹۰). مقایسه تحلیلی روابط ایران و روسیه در دوران آقایان خاتمی و احمدی‌نژاد. فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل، (۱۵)، ۳۵–۶۲.

پالتز، دیوید ل. (۱۳۸۰). ارتباطات سیاسی در عمل (مهدی شفقتی، مترجم). تهران: انتشارات سروش. (چاپ اول)

جعفری، علی‌اکبر؛ و تقی‌نژاد، روح‌الله (۱۳۹۱). بایسته‌های روابط آینده ایران و روسیه: از الزامات فناوری‌پایه تا اقتضائات انرژی‌محور. مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، (۸۰).

زائری امیرانی و همکاران. (۱۴۰۰). چگونگی بازنمایی مردم افغانستان در سینمای ایران بر اساس آرای استوارت هال. فصلنامه رهپویه هنرهای نمایشی، ۱(۱)، ۵۵–۶۲.

سپهری، محمدباقر (۱۳۹۷). بازنمایی ایران در اخبار شبکه‌های تلویزیونی آمریکا: تحلیل گفتمان انتقادی اخبار سی‌ان‌ان و ان‌بی‌سی در ارتباط با توافق هسته‌ای ایران و کشورهای ۵+۱. فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، (۲)، ۱۹۱–۲۲۲.

سورین، ورنر؛ و تانکارد، جیمز (۱۳۸۴). نظریه‌های ارتباطات (علیرضا دهقان، مترجم). تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران. (چاپ دوم)

علمدار، اسماعیل؛ و کولایی، الهه (۱۴۰۱). تحلیل ژئوپلیتیکی روابط ایران و روسیه پس از انقلاب اسلامی با تأکید بر نظریه توازن قوا مورگنتا. مجله پژوهش‌های جغرافیای سیاسی، (۲۵)، ۱۴۰–۱۵۵.

فرجی، سجادو همکاران. (۱۳۹۲). بازنمایی زندگی روزمره جوانان در سریال فاصله‌ها. مجله جامعه‌پژوهی فرهنگی، ۴(۴)، ۱۰۵–۱۳۸.

کرم‌اللهی، نعمت‌الله؛ و دهقانی، روح‌الله (۱۳۹۳). روش‌شناسی بنیادین نظریه فرهنگی استوارت هال با رویکرد انتقادی. فصلنامه علمی‌پژوهشی دین و سیاست فرهنگی، (۳)، ۱۲۹–۱۵۵.

مک‌کویل، دنیس (۱۳۸۵). نظریه‌های ارتباط جمعی (پرویز اجلالی، مترجم). تهران: انتشارات دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. (چاپ دوم)

منتظر، بهناز؛ سلطان‌زاده، حسین؛ و حسینی، سید بهشید (۱۴۰۰). بازنمایی تأثیر معماری وارداتی روسیه بر معماری ایران در دوره قاجار (بر پایه سفرنامه‌های ایرانیان سفرکرده به روسیه). مجله معماری و شهرسازی، (۳۱)، ۵۹–۸۳.

هال، استوارت (۱۳۹۶). درآمدی بر فهم جامعه نبوی. تهران: نشر آگاه.

References:

Alamdar, E., & Koolaee, E. (2022). Geopolitical analysis of relations between Iran and Russia after the Islamic Revolution with an emphasis on Morgenthau's balance of power theory. Research Political Geography Quarterly, 7(1), 103–119. https://doi.org/10.22067/pg.2021.26929.0 [In Persian]

Bagheri Dolatabadi, A. (2014). Theoretical approaches to causes of Iran–Russia warm relations after the collapse of the Soviet Union. Central Eurasia Studies, 7(1), 37–56. https://doi.org/10.22059/jcep.2014.51755 [In Persian]

Balazadeh, Z., & Gheibi, F. (2011). Analytical comparison of relations between Iran and Russia during the era of Khatami and Ahmadinejad. International Relations Studies Quarterly, (15), 35–62. [In Persian]

Belassi, H., Seferian, N., AboHarga, N., Socrat, N., & Mostafa, O. (2015). Critical review on "The work of representation" by Stuart Hall. Communication Theory Course, Theory Department, German University in Cairo.

Cernasev, A., & Axon, D. R. (2023). Research and scholarly methods: Thematic analysis. Journal of the American College of Clinical Pharmacy, (6), 751–755.

Dougherty, J. (2014). Everyone lies: The Ukraine conflict and Russia's media transformation (Shorenstein Center on Media, Politics and Public Policy Discussion Paper Series). Harvard Kennedy School.

Faraji, S., Fazli, N., & Guiyan, A. (2012). Representation of the daily life of young people in the distance series. Journal of Cultural Research Society, 4(4), 105–138. [In Persian]

Hall, S. (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. SAGE Publications.

Hall, S. (2016). An introduction to the understanding of the prophetic society. Agah Publication. [In Persian]

Jafari, A., & Taghinegad, R. (2014). All necessities of relation between Iran & Russia: From technology-based requirements to energy-based exigencies. Central Asia and the Caucasus Journal, 18(80), 57–83. [In Persian]

Joffe, H. (2012). Thematic analysis. In D. Harper & A. R. Thompson (Eds.), Qualitative research methods in mental health and psychotherapy (Vol. 1, pp. 210–223). John Wiley & Sons, Ltd.

Karamullahi, N., & Dehghani, R. (2013). The fundamental methodology of Stuart Hall's cultural theory with a critical approach. Bi-Quarterly Journal of Religion and Cultural Policy, 1(3), 129–155. [In Persian]

Kumar, R. (2018). Russia's foreign policy: An overview of 25 years of transition. Journal of International Studies, 53(3–4), 210–226.

Lochmiller, C. R. (2021). Conducting thematic analysis with qualitative data. The Qualitative Report, 26(6), 2029–2044.

McQuail, D. (2015). Theories of mass communication (P. Ajjali, Trans.; 2nd ed.). Publications of the Media Studies and Development Office of the Ministry of Culture and Islamic Guidance. [In Persian]

Miguel, M. B. (2022). Russia's relationship with Iran in the context of the 21st century geopolitics. Instituto Español de Estudios Estratégicos.

Montazer, B., Soltanzadeh, H., & Hosseini, S. B. (2021). Representation of the impact of Russian imported architecture on Iranian architecture in the Qajar era (based on Iranian itineraries to Russia). Journal of Architecture and Urban Planning, 13(31), 59–83. https://doi.org/10.30480/aup.2020.2270.1428 [In Persian]

Niakooee, A., & Rahdar, H. (2021). The Middle East and Iran in Russia's foreign policy after the Ukraine War. Iranian Review of Foreign Affairs, 12(2), 493–524.

Paltz, D. L. (2001). Political communication in practice (M. Shafghati, Trans.; 1st ed.). Soroush Publications. [In Persian]

Ahmadzadeh Namvar, F. et al., (2009). Media representation theory and the analysis of the public opinion of Americans and Iranians about each other, (2), 37–62. [In Persian]

Sepehri, M. (2018). Representation of Iran in the United States television news: Critical discourse analysis of CNN and NBC about nuclear dealing between Iran and 5+1. Communication Research, 25(95), 191–220. https://doi.org/10.22082/cr.2018.88656.1631 [In Persian]

Siraj, S. A., & Rawan, B. (2010). The image of Iran in op-ed pages of elite US newspapers. Journal of Media Asia, 37(2), 85–93.

Sorin, W., & James, T. (2004). Theories of communication (A. Dehghan, Trans.; 2nd ed.). University of Tehran Printing and Publishing Institute. [In Persian]

Taroch, A. (1997). Iran and Russia in 'strategic alliance'. Third World Quarterly, 18(2), 207–223.

Therme, C. (2022). The Russian-Iranian partnership in a multipolar world (Russie.NEI.Reports No. 37). Institute Français des Relations Internationals.

Trenin, D., & Malashenko, A. (2010). Iran: A view from Moscow. Carnegie Endowment for International Peace.

Zaeri Amirani, S., et al. (2021). How Afghans are represented in Iranian cinema based on the views of Stuart Hall. Rahpooye Honar/Performing Arts, 1(1), 55–62. https://doi.org/10.22034/rpa.2021.249202 [In Persian]